

ció a càrrec del figuerenc Carles Bastons i Vivanco, erudit i prolífic catedràtic de llengua i literatura espanyoles de l'IES Jaume Balmes de Barcelona que ja en altres ocasions s'havia ocupat, molt meritòriament, de la figura i de l'obra de l'esmentat escriptor canari. Una vegada més, el professor Bastons ofereix una mostra ben explícita de les seves aptituds didàctiques i del seu esperit crític. No es pot oblidar tampoc el seu origen gironí, que recolza la interpretació del text galdosià en allò que té d'històric i de geogràfic.

L'aparició –llargament esperada, per cert– del llibre al qual ens referim, a final de l'any 2004, coincideix, no sabem si per casualitat, amb el 195è aniversari de l'heroica capitulació de la ciutat de Girona davant l'exèrcit de Napoleó, que després de set mesos ininterromputs de guerra va deixar un panorama de destrucció, morts i misèria. La capital del Gironès havia patit tres setges consecutius des de l'any 1808. Així, aquesta publicació prepararia molt oportunitat el bicentenari d'aquest fet històric que bé es podria celebrar d'aquí a cinc anys.

L'extensa i ben treballada introducció del professor Bastons va precedida d'unes detalladíssimes taules sinòptiques, de caire cronològic, on se situen els fets més rellevants de la biografia i de l'obra literària de Pérez Gal-

dós, tot relacionant-los amb els esdeveniments històrics i de la vida cultural i artística del país i d'Europa; contenen, doncs, uns resums molt útils de tot allò que succeeix any rere any des de 1843, data del naixement de Benito Pérez Galdós a Las Palmas de Gran Canària, fins al 1920, en què morí a Madrid. Alhora, aquests «Cuadros cronológicos» inclouen, en síntesi, allò que a continuació s'explica. No es pot perdre de vista que als *Episodios nacionales*, a diferència de l'anomenada «novel·la històrica», gènere literari diferent, predominen els elements històrics per damunt dels ficticis, propis de la novel·la, per més que aquests no hi manquen i, fins i tot, els converteixen en peces de gran valor literari.

Constitueix el cos central de la «introducció» el desenvolupament dels apartats següents: Benito Pérez Galdós en el context de la seva època; la personalitat de Galdós; semblança humana, trajectòria narrati-

va, tècnica narrativa; el teatre de Galdós; Galdós, periodista; la correspondència de Galdós; l'estil; els *Episodios nacionales*; i l'episodi *Gerona*.

A continuació hi trobem una abundant i actualitzada bibliografia, a més d'una curiosa documentació gràfica.

D'altra banda, la intenció didàctica del professor Bastons s'estén al llarg del text de *Gerona* en les abundants i clarificadorres notes a peu de plana referents a vocabulari, citacions geogràfiques i toponímiques, textuals, etc., que en tot moment acompanyen el lector i li proporcionen així una lectura comprensiva. El treball es completa amb una interessant selecció de «Documentos y juicios críticos» i amb unes oportunes «Orientaciones para el estudio», on es repassen els personatges, els principals recursos estilístics i altres aspectes que s'han anat trobant a l'obra. Es facilita d'aquesta manera la resposta als ben programats i adequats exercicis que es proposen als alumnes. Malgrat tot, no s'ha de pensar que el llibre que ressenyem és només per a ús escolar o acadèmic. La seva lectura és útil per a qualsevol lector que busqui, a més del plaer de la bona literatura, una informació històrica molt vàlida d'allò que va succeir a Girona durant la invasió dels francesos a principi del segle XIX.

En conjunt, bé podem afirmar que tenim a les mans l'edició més completa i més ben estructurada d'uns dels més coneguts i interessants *Episodios nacionales* de Don Benito Pérez Galdós.

Ignasi Bonnin i Valls

Llafranc romà: una visió global

BARTI, A.; PLANA, R.; TIEMOLEDA, J.
Llafranc romà.
Quaderns de Palafrugell, 13.
Palafrugell, 2004.

Un dels jaciments arqueològics d'època romana més interessants i valuosos d'aquest país nostre és el que s'amaga al subsòl del poblet de Llafranc. Tot i que –excepcionalment– és conegut des de molt antic, fins aquests darrers anys no ha estat objecte d'interès per part d'arqueòlegs i de les institucions culturals, que ara vetllen per la seva preservació i exigeixen controls de les obres i treballs arqueològics quan és el cas. Tanmateix, estàvem mancats d'una visió global del lloc solvent i efectiva.

Les troballes antigues i recents, fortuïtes, les excavacions de salvament realitzades aquí i allí, un coneixement més aprofundit de la topografia del lloc i de la dinàmica de la romanització en aquest territori, constitueixen un capital important que calia ordenar, sistema-

- ROCA, M. Mercè. *Els dies difícils*. Barcelona: Columna, 2005. 162 p.
- ROMAGUERA, Joaquim [edició]. *Diccionari del cinema a Catalunya*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005. 638 p.
- SÀEZ I PLANAS, Marià. *La pedra seca*. Girona: Diputació / Caixa de Girona, 2004. 96 p.
- SALA GASCONS, Joan. *Els meus fills*. Girona: CCG, 2005. 158 p.
- SALLET, Aristides. *O meu ganha pão*. Girona: CCG, 2003. 66 p.
- SANTAELIÀLIA, J.N. *Punt mort*. Barcelona: Columna, 2005. 220 p.
- SAPENA, Carles. *Els ermitans*. Girona: Diputació, 2004. 96 p.
- SERRADELL, Àngel. *Memòries de lluita, i alguna cosa més*. Girona: CCG, 2004. 210 p.
- SOBREQUÉS I CALLICO, Jaume. 1941. *Un opositor català durant el franquisme*. Barcelona: Base, 2005. 200 p.
- SUNYER, Joan-Pere. *Instants*. Girona: CCG, 2005. 100 p.
- TIRON FERRÉ, Joan J. *Grimpant pel Massís del Port*. Valls: Cossetània, 2005. 192 p.
- TOLEDANO GONZALEZ, Lluís Ferran. *La Muntanya insurgent: la tercera guerra carlina a Catalunya 1872-1875*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 2004. 545 p.
- TORRALBA I ROSSELLO, Francesc. *El civisme planetari*. Girona: CCG, 2005. 120 p.
- VILA, Joan. *Caminant per la Vall de Camprodon*. Girona: CCG, 2004. 240 p.
- VILA, Pep. *El tarlà de Girona i les festes del carrer de l'Argenteria*. Girona: Ajuntament, 2004. 139 p.
- Viure a Palau a l'edat mitjana*. Girona: Caixa de Girona, 2004. 333 p.
- WITJUN, Curt. *De la Maladeta al Canigó*. Lleida: Pagès Editors, 2004. 252 p.

titzar i resumir. Aquest esforç havia de servir, si es feia convenientment, per posar les bases sòlides del nostre coneixement, saber on érem i cap on calia anar. Però això, que dit així pot semblar tan senzill, comportava un embalum de feina ingent, especialment a l'hora d'aplegar les notícies més antigues, esparses i difícils de rastrejar però sense les quals el resultat final hauria quedat coix. Menys complicat, aparentment, era aplegar les dades més modernes, els resultats de les campanyes de salvament realitzades aquests darrers anys, i presentar, tot discutint-los, els resultats de les recerques més noves, que havien de servir per intentar descriure el fil evolutiu del lloc al llarg de l'època romana. Aquí el problema era quantitatiu. Calia conèixer, destriar i explicar.

Amèrica Barti, Rosa Plana i Joaquim Tremoleda van acceptar el repte. El resultat és una excel·lent monografia que aplega i ordena tot el que sabem, ara mateix, sobre aquest jaciment amb una aportació cabdal: un cúmul significatiu de notícies referides principalment al darrer terç del segle XIX i la primera meitat del XX que han exigut capacitat de treball, gran habilitat i una confiança cega en la necessitat de reunir-les per poder aprofundir en la història del Llafranc romà.

El llibre, molt ben il·lustrat, s'ordena en tres

grans apartats. El primer, «La història del jaciment romà de Llafranc», repassa detalladament les vicissituds del lloc a partir de dades conegudes i, sobretot, de moltes altres de completament inèdites o molt poc conegudes que serviran, més tard, per intentar explicar el lloc, les seves característiques i la seva funció. El segon, «Les estructures de l'establiment romà», passa revista crítica a les troballes de més entitat, tot incidint en diversos aspectes que van marcar l'activitat de la comunitat humana que va viure durant aquells segles a Llafranc: el conreu de la vinya i la producció de vi, l'activitat terrissaire, els habitatges i el món dels morts. El tercer, «Un assentament romà exemplar», ve a ser una conclusió dels dos anteriors, i dibuixa amb fermesa l'evolució del lloc tot emmarcant-la en la història general de Roma i especialment de les costes de l'entorn del golf de Lleó.

Dins del text principal, un seguit de col·laboracions puntuals i monogràfiques profunditzen en aspectes

concrets i enriqueixen el resultat final, com també ho fan, altrament, un glossari de termes per al lector no especialitzat i una bibliografia precisa on es reuneix tot allò que és significatiu.

Llafranc té publicada, des d'ara, la monografia que calia, que serveix per arraconar anteriors treballs de síntesi amb l'afegit valorosíssim d'aportar moltes novetats desconegudes. Ara estem en disposició de fer un salt endavant a partir d'aquest excel·lent trampolí; el proper pas haurà de ser aprofundir en totes les línies que s'han obert.

J. M. Nolla

Una victòria contra l'analfabetisme

CABALLÉ, Pep; PARRA, Sebas

¿Qué cosa es la alfabetización, mi hermano?

Asociación de Educación Popular Carlos Fonseca Amador Palacaguina/Vall de Llèmena, 2005. DVD/PAL. Durada: 49 minuts

El 23 d'agost de 2004 el municipi nicaragüenc de Palacaguina, agermanat amb Arbúcies, culminava amb èxit una campanya d'alfabetització dirigida per l'Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPSCFA) —que presideix Orlando Pineda, «el maestro Pineda», premi Mestres 68—, i es declarava primer territori lliure d'analfabetisme de la regió de Las Segovias en un